

Vlada je zvišala uradniške plače

Belgrad, 7. oktobra. Včeraj popoldne od 5—7 je imela vlada pod predsedstvom dr. Stojadinovića in ob navzočnosti šestih novih ministrov sejo, na kateri so sprejeli sklepe o zvišanju uradniških plač v vseh panogah državne uprave. S tem korakom je vlada dr. Stojadinovića v veliki meri popravila udarec, ki so ga državnemu uradništvu zadala znižanja plač v zadnjih letih.

Ministrski svet je sklenil naslednje:

1. da se od 1. novembra t. l. povišajo osebe in rodbinske doklade državnih uslužbencev;
2. da se od 1. novembra t. l. povišajo plače uradniških pripravnikov;

3. da se od 1. novembra t. l. povišajo nagrade dnevnicařem v državni službi;

4. da se finančnemu ministru dovolijo letni krediti v znesku 240 milj. din za kritje izdatkov s povišanjem prejemkov drž. uslužbencev;

5. da sme Državna hipotekarna banka za hipotekarna posojila, dovoljena do 1. aprila 1931, znižati obrestno mero z dosedanjih 9,8 ali 7% na 6% na leto;

6. da se avtonomne minimalne carinske postavke za avtomobile vseh vrst znižajo na 15% od vrednosti;

7. da se izda uredba, s katero se uvede obvezna prodaja in poraba mešanice bencina in alkohola za pogon motorjev in zviša trošarina na plinsko olje, pa znižajo trošarinske dajatve na mešanico pri vseh javnih ustanovah in določi znižanje prodajne cene temu pogonskemu sredstvu;

8. da se znižajo carinske postavke pri uvozu iz tujine za bencin, plinska olja in olja za mažo;

9. da se izda uredba, kdaj in v kakšnih okoliščinah se sme prekiniti postopek glede monopolskih in trošarinskih prestopkov, in

10. da se izda uredba z zakonsko močjo o gospodarskem izboljšanju južnih krajev.

Zveza narodov dovoljuje sankcije proti Japonski

Zeneva, 7. oktobra. o. Zbor zveze narodov je enoglasno sprejel poročilo odbora za Daljni vzhod, v katerem odbor priporoča Zvezi narodov, naj sklene, da njene članice lahko svobodno ukredujejo karkoli proti Japonski zaradi napada na Kitajsko. Ta sklep dejansko pomeni, da priporoča Zveza narodov vsem svojim članicam, naj sklenejo nastopiti proti Japonski s sankcijami. Na to odločitev Zveze narodov je nedvomno vplival Rooseveltov govor, ki pomeni preobrat v ameriški zunanji politiki, ker je Roosevelt v njem napovedal, da bo Amerika sodelovala z Evropo pri vsaki akciji, ki bo služila za preprečitev vojne in za nastop proti napadalcem. Zbor Zveze narodov je poročilo sprejel soglasno, v odboru samem pa so se glasovanja vzdžale Poljska, Švica in Kanada.

Resolucija, ki jo je glede nastopa evropskih in izvenevropskih držav proti Japonski sprejela Zveza narodov, se glasi:

1. Zbor Zveze narodov je sprejel poročilo odbora za Daljni vzhod, ki se nanaša na japonski napad na Kitajsko.
2. Zbor ZN odobrava predloge, ki vsebuje drugi del tega poročila ter prosi svojega predsednika, naj ukrene vse potrebno, da omogoči sestanek devetih velesil, ki so podpisale washingtonski dogovor februarja 1922.
3. Zbor ZN zagotavlja Kitajski vso svojo mo-

ralno pomoč ter priporoča svojim članom, naj se vzdžre vsake akcije, ki bi oslabilo kitajsko moč in naj vsaka država sama zase premisli, kako bi lahko uspešno pomagala pravični stvari Kitajcev.

4. Zbor ZN sklene, da ne bo svojega zasedanja končal, marveč ga samo odložil. Predsednik

zasedanja naj zbor skliče na sejo, kadar bo to zahteval to odbor za Daljni vzhod.

Ti sklepi Zveze narodov so prišli doela nenavadno, saj so vsi pričakovali, da Zveza narodov potem, ko je odklonila valencijsko španijo, tudi ne bo hotela uspešno na pomoč Kitajski. Prvotni načrt resolucije glede kitajsko-japonske vojne je bil zelo voden. Odložilo pa je stališče Amerike, ki ga je izrazil Roosevelt v svojem govoru in s tem dal ZN močno podporo. Iz besedila resolucije je jasno, da Zveza narodov dovoljuje svojim članicam, da nastopijo proti Japonski z vsemi sredstvi: od bojkota pa do vojaških korakov, kakor je to storila proti Italiji ob abesinski vojni.

Pred obiskom dr. Stojadinovića v Parizu

Francozi o naši vladi

Pariz, 7. oktobra. o. V zvezi z bližnjim potovanjem dr. Stojadinovića v Pariz, pišejo francoski listi veliko o razmerju med Jugoslavijo in Francijo ter prinašajo tudi članke o preosnovi naše vlade. »Republique« piše o rekonstrukciji vlade dr. Milana Stojadinovića:

Včerajšnje preosnovo vlade dr. Milana Stojadinovića komentirajo v jugoslovanskih političnih krogih z velikim zanimanjem. Pripominjajo, da jo je narekovala potreba, da se vlada pripravi za nove naloge. Razlog za to predstavlja ustalitev trajnih emernic za zunanjo in notranjo politiko, emernic, ki so se pokazale koristne in ki jih ne gre popol-

noma opustiti. Sedanja vlada je nadaljevanje vlade Jugoslovanske radikalne zajednice, ker se drugače ne more predstavljati, če upoštevamo enotnost in zvestobo stranke do njenega voditelja dr. Milana Stojadinovića. Včerajšnja rekonstrukcija dokazuje tudi to, da uživa stranka in njen šef dr. Milan Stojadinović zaupanje kraljevih namestnikov.

»Ere Nouvelle« prinaša izpod peresa svojega diplomatskega urednika Louisa Bressa članek, v katerem pravi med drugim: Belgrajski dogodek, ki smo ga pričakovali že pred nekaj tedni — rekonstrukcija vlade dr. Milana Stojadinovića — je postal dejstvo. Po poročilih iz Belgrada si razlagajo to preosnovo kot utrditev položaja predsednika vlade, ki z ustavnega vidika slej ko prej uživa zaupanje namestništva in skupščine. V tej skupščini podpira slej ko prej znatna večina rekonstruirano vlado, ki ni sicer prav nič spremenila glavnih obrisov notranje in zunanje politike. Takšno so razmere pred odhodom dr. Stojadinovića v Pariz, čigar obisk pričakujejo tu v najbližji bodočnosti. Datum obiska so dogovorili pri prihodu dr. Stojadinovića v Prago na dan pogreba predsednika Masaryka in pri razgovorih, ki sta jih imela v Zenevi dr. Protić in g. Delbos. Okoliščina, da pride dr. Stojadinović v Pariz takoj za obiskom češkoslovanskega zunanjega ministra dr. Krolle, napoveduje, da se bodo razgovori, ki jih bo imel za svojega bivanja v Parizu, nanašali na razmere v srednji Evropi in na zblizanje med podonavskimi državami; to pojasnjuje veliko zanimanje za ta obisk in njegov veliki pomen.

Važen obisk iz Vatikana v Parizu

Sveta Stolica in Francija

Pariz, 7. oktobra. o. V Parizu se te dni mudi glavni tajnik rimske kongregacije za širjenje vere msgr. Constantini. Uradno pravijo, da je prišel obiskah papeški paviljon na svetovni razstavi. Iz sprejema pa, ki mu ga je priredila francoska vlada, je treba sklepati, da je msgr. Constantini imel razgovore z vlado glede raznih vprašanj, ki zanimajo sv. Stolicu in Francijo in ki se nanašajo na položaj katoliške Cerkve v Franciji ter v njenih kolonijah.

Msgr. Constantini je izjavil poročevalcu Havasa: »V Pariz sem prišel kot misijonar in sem si najprej ogledal papeški paviljon na mednarodni razstavi, kjer je v celotnem pregledu razstavljeno delo katoliških misijonarjev.«

Msgr. Constantini je imel mašo v cerkvi presv. Srca, nato si je pa ogledal prostore katoliške akcije in obiskal s papeškim nuncijem msgr. Valerijem razstavo, zlasti papeški paviljon. Potem je bil na kosilu pri zunanjem ministru Delbosu. Tega kosila sta se udeležila tudi Tessa in Leger, glavni tajnik zunanjega ministra.

Katoliški veleostojanstvenik je dalje izjavil, da so nekatere stvari, ki se ne morejo improvizirati; med nje spada tudi ljubeznivost, ki je ena izmed najlepših francoskih vrlin.

Po kosilu pri g. Delbosu si je msgr. Constantini ogledal poslopja raznih misijon. redov v Parizu.

Sinoči je msgr. Constantini na večerji pri zastopnikih tujih misijonarjev v Parizu.

Roka Kominterne tudi v Palestini

Damask, 7. okt. AA. (Havas.) Po poročilih iz zanesljivih perzijskih virov se zatrjuje, da ubijalec angleškega policijskega komisarja v Nazaretu, katerega umor je povzročil znane stroge ukrepe britanske vlade proti Arabcem, sploh ni Arabec, kakor se je doslej smatralo. Ubijalec je

neki armenski komunist, ki je nedavno prišel iz Amerike in ki se je Arabcem prikazoval kot »armenski volk« ali »armenski lev« in ki je imel neposredne zveze z Moskvo. Umor, ki ga je izvršil v arabski obleki s petimi sodelavci, je bil storjen z namenom, da se skale odnosi med Veliko Britanijo in arabskim prebivalstvom.

Jeruzalem, 7. okt. AA. (Reuter) Jeruzalemski veliki mufti je poslal brzojavko raznim arabskim vladam. V njej poroča o najhujših ukrepih britanskih oblasti v Palestini in poziva arabske vlade, da intervenirajo pri britanski vladi, da se vrne pravičnost za palestinske Arabce.

Prepoved zasebnih telefonskih pogovorov s tujino so ustavili. Judovski list »Davar« so oblasti za dva dni prepovedale, ker je kritikal razne ukrepe britanskih oblasti.

Pariški kardinal španskim škofom

Pariz, 7. oktobra. AA. (Stefani). Pariški nadškof kardinal Verdier je v odgovor na pismo španskih cerkvenih veleostojanstvenikov poslal kardinalu Gomu, nadškofu v Toledu in primasu Španije pismo, v katerem odobrava energično stališče španskega episkopata na korist nacionalistov. Kardinal Verdier pravi v svojem pismu, da je španska državljanska vojna v svojem bistvu borba med krščansko civilizacijo in boljševističnim brezboštvom.

Majhen preobrat na španskih bojiščih

Hendaye, 7. oktobra. o. Ker potrebuje nacionalistična vojska skoraj vse svoje sile za prodiranje proti Gijonu, katero ovirajo snežni viharji, so vladne čete na aragonski fronti in pri Sigüenzi začele z novim napadom in počasi ter skoraj neovirano napredujejo. V zadnjih dneh so zasedle čez 100 kvadratnih kilometrov ozemlja. Zaradi tega so v nacionalističnem glavnem stanu zelo vznemirjeni in bodo morali poslati ojačenja na ta del bojišča in pa pred Madrid, kjer so rdeči tudi potisnili nacionaliste iz nekaterih predelov.

V odseku pri Tarnu, jugovzhodno od Ovieda, so nacionalistični oddelki obkolili kraj Lapoz na cesti med Riano Polo in Oviedom. V zahodnem delu tega odseka so nacionalistične čete prodrele severno od sedla San Gusta in dospole do vrhov Las Renas.

Praznik španskega rodu »El día de la raza« bodo praznovali v Španiji in v španskih državah Južne Amerike 12. oktobra, ko bo poteklo 445 let, kar je Kristof Kolumb stopil na ameriška tla.

Vesti o Mussolinijevi bolezni so neresnične, kar je Mussolini dokazal s tem, da se je včeraj pripeljal iz Roca dele Caminate 300 km daleč v Rim in vso pot sam šofiral. Ta nagli prihod v Rim pripisujejo dejstvu, da sta Anglija in Francija zahtevali od Italije v 24 urah odgovor, ali se bo udeležila sestanka treh velesil zaradi Španije.

Japonska vojska je danes zjutraj začela veliko ofenzivo proti Kitajcem pri Capeju.

Podpis trg. pogodbe med nami in Francijo

Belgrad, 7. oktobra. m. Iz Pariza poročajo, da so se naša pogajanja s francoskim zastopstvom za sklenitev nove trgovinske pogodbe uspešno končala. Obojestranski zastopniki so se načelno sporazumeli glede okrepitev gospodarskih zvez med Jugoslavijo in Francijo. Nova trgovinska po-

godba med Jugoslavijo in Francijo bo podpisana še ta mesec. To se bo zgodilo takoj, ko bodo rešena še nekatera vprašanja, ki pa so bolj tehnične narave. Do tega časa bodo pa ostale v veljavi obojestranske konvencije in se bo sedanji klirinški sistem podaljšal za krajšo dobo.

Cerkev proti ubijanju iz usmiljenja

Vatikan, 6. oktobra. o. »Osservatore Romano« prinaša uvodnik, v katerem oboja nekrščansko stališče nekaterih zdravnikov, ki se zavzemajo za to, da bi države dovolile ubijanje neozdravljivo bolnih. To gibanje je zlagana človekoljubnost in zlagana znanost, proti kateri se morajo odločno postaviti vsi resnično človeški čuteči ljudje. List navaja izjavo ravnateljice vseučiliške klinike v Bariju dr. Ferrannina, ki pravi, da nima ničče, niti država, pravice s pomočjo znanosti ali kakorkoli prikrajševati življenje kateremukoli človeškemu bitju. Gibanje, da bi države odstranjevale neozdravljivo bolnih in starih ljudi uzakonile, je zločinsko.

Euwe premagal Aljehina

Haag, 7. oktobra. Prva partija v dvoboju za svetovno prvenstvo v šahu med sedanjim svetovnim prvakom dr. Euwejem in bivšim prvakom dr. Aljehinom, ki se je odigrala v torek v Haagu, se je končala z zmago dr. Euweja. — Igra je bila prekinjena, vendar jo je že v prvem nadaljevanju Euwe odločil v svojo korist. Danes se igra druga igra, in sicer v Amsterdamu. Vseh iger bo 30. Stanje po prvi igri je 1:0 za Euweja.

Pri začetku sej v irski zbornici je prišlo do zelo burnih prizorov, da je morala policija izgnati vse poslušalce iz dvorane z orožjem.

Vesti 7. oktobra

Sovjetska zastopstva v tujini so dobila naročila, naj izdajajo vizume za potovanja v Rusijo le v najnujnejših primerih.

Razstavo italijanske umetnosti bodo odprli v Berlinu konec tega meseca.

Predsednik belgijske vlade Van Zeeland bo svoj dopust najbrže prebil v Italiji, kar je vzbudilo v evropskih krogih precej pozornosti.

Vojvoda in vojvodinja Windsorska sta obiskala pred dvema dnevmoma naš paviljon na pariški razstavi in se zanimala za trgovske odnose med Jugoslavijo in Anglijo.

Velikanske črne križe ob progi, koder se je vozil predsednik Roosevelt v Chicago, so postavili člani tajne ameriške teroristične družbe Ku-Klux-Klan. S tem so predsednika hoteli opozoriti, da je njihova bratovščina, proti kateri je ameriška javnost zadnje čase tako nerazpoložena, še živa in da bo še nastopala.

300 ton premoga se je vnelo na italijanski tovorni ladji »Siena«, ki je bila zasidrana v Bremenu. Po triurnem gašenju so požar ustavili in ladjo rešili.

O dopolnilnih vojnih kreditih se bo posvetovala egiptovska zbornica, ki jo je predsednik vlade sklical na izredno zasedanje.

Za podzemeljsko telefonsko omrežje in za nabavo kablov zanj, je italijanska vlada dovolila 400 milijonov lir kredita.

Mednarodni odbor za poenotenje zasebnega prava v Rimu je izdelal več važnih načrtov, predvsem za enoten zakon o pogodbah.

Drugi del grških vojaških vaj se je začel v navzočnosti kralja Jurija in predsednika vlade Metaxasa.

Ob obletnici smrti bivšega predsednika madžarske vlade generala Gombosa je imela včeraj madžarska vlada žalno sejo.

Osem milijonov ljudi se je udeležilo potovanja, ki jih je priredila letos narodno socialistična prosvetna organizacija »Kraft durch Freude«.

Spomenik poveljniku ameriških čet v svetovni vojni generalu Pershingu so odkrili včeraj v Versaillesu pri Parizu. Odkritja so se udeležili predsednik republike Lebrun, maršal Petain in general Pershing sam.

Oton Habsburški je pred dvema dnevmoma obiskal pariško razstavo, kjer se je zelo dolgo ustavil v madžarskem paviljonu. Tam so ga sprejeli s prigrizkom, s cigansko godbo in dobrim vinom, tako da je izjavil: »Od erca sem vesel, da je naša domovina tako veličastno zastopana na pariški razstavi!«. Iz tega bi se dalo sklepati, da Oton zdaj reflektira bolj na madžarski kakor na avstrijski prestol.

Novi češkoslovski poslanik v Moskvi Zdenek Fierlinger je dospel na svoje službeno mesto ter prevzel posle.

Veliko agitacijo za ustanovitev ljudske fronte na Japonskem so začele nekatere delavske in nametneške organizacije, ki jim je policija zaradi tega zaprla vse voditelje.

Velike vaje sovjetskega brodomarja na Baltičkem morju so bile te dni. Vaje je oviralo viharno vreme, udeležila sta se jih vrhovni poveljniki sovjetske vojske Vorosilov ter admiral Viktorov.

Svetovni boksarski mojster Louis je podpisal pogodbo z neko družbo v Hollywoodu za glavno vlogo v filmu »Duh mladine«, v katerem bo nastopil s samimi zamorskimi igralci.

Predsednika sovjetske republike Dagestana, mohameda Dalgata ter vrhovnega sodnika v tej sovjetski zvezni državi, so odstavili, in bosta prišla pred sodišče zaradi »burževskega, nacionalističnega in separatističnega mišljenja«.

Svetovna zveza za prodajo sladkorja je imela v Londonu sejo, na kateri so sklenili, da bo treba zaloge sladkorja na svetu zmanjšati, če hočejo obdržati cene na sedanji višini.

Brat angleškega kralja vojvoda Gloucesterski in njegova žena sta obolela za gripo.

Finski zunanji minister Holsti bo 22. oktobra odpotoval v Berlin, da obnovi nekdanje dobro razmerje med Nemčijo in Poljsko, ki so ga sovjeti s svojimi obljubami malce zrahljali.

Tri nemške šolske ladje bodo z gojenci trgovske in vojne mornarice odplele na šest mesečno študijsko potovanje po Sredozemskem, Rdečem in Indijskem morju.

General Göring bo baje še ta mesec prišel na Dunaj, da bi posredoval pri avstrijski vladi, naj se ne veže s CSR v kako novo podonavsko skupnost pod pokroviteljstvom Francije.

O Rooseveltovem mirovnem govoru piše evropsko časopisje, da pomeni grožnjo Japonski, in da bo Amerika ob kakem evropskem posredovanju v kitajsko-japonski vojni, sodelovala z evropskimi državami.

Proračun Zveze narodov za leto 1938 znaša 22 milijonov švicarskih zlatih frankov.

Mednarodni delovni urad pri Zvezi narodov ima svojo 81. sejo v Pragi. Predseduje ji češkoslovski minister za socialno skrbstvo inž. Nečas.

Francoski finančni minister Bonnet je pretekli teden dvakrat grozil, da bo odstopil, če vlada ne sprejme njegovih načrtov za ozdravljenje francoskega gospodarstva.

Knežinja Olga je bila v Londonu pred dvema dnevmoma operirana na slepiču. Operacija je uspela in je stanje knežnje dobro.

Seja angleške vlade bo danes v Londonu in pričakujejo, da bo angleška vlada danes zavzela stališče do vseh važnih dogodkov na svetu, predvsem do kitajsko-japonske vojne in do Španije. Predsednik vlade Chamberlain bo jutri na zborovanju svoje stranke imel velik politični govor.

Sporazum o tranzitemu prometu med Nemčijo in Vzhodno Prusijo, sta podpisali Nemčija in Poljska. Sporazum velja za promet čez Poljski hodnik v letu 1938.

Nemški državni tajnik in propagandni ministru Funk bo jutri odpotoval v Budimpešto. Njegovo potovanje bo baje zasebno.

Kulturni koledar

Novak Josip

7. oktobra 1934 je umrl v Vižmarjih pri Ljubljani šolnik Novak Josip. — Rodil se je 1869 v Ljubljani. Tu je dovršil tudi učiteljske. Služboval je po raznih krajih Slovenije in končno postal višji šolski nadzornik. Velike zaslugе ima pri preureditvi nemških šol na Kočevskem v slovenske. Pisal je v »Učiteljskega tovariša«, »Slovenskega učitelja«, kateremu je bil nekaj časa tudi sourednik. Sestavil je slovensko vadnico za nemške ljudske šole. Sodeloval je tudi pri »Angelčku«, »Mladiki« in »Mentorju«. Napisal je tudi »Zgodovino brezovske fare in monografijo o Šmarni gori«.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 7. oktobra: Dragonika.
Petek, 8. oktobra: Brigita.

1 Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

TEL. 27-30 **SLOGA**

Hči Samuraja
Prvi veliki nemško-japonski film v režiji znamenitega avtorja alpinističnih filmov dr. ARNOLDA FRANKA.
SETSUO HARA ISAMU KOSUGI

TEL. 21-24 **MATICA**

Silaj in nižine Pariza
v veličastnem genijalnem režiserju
Zlotinec iz Eden bara
Harry Baur — Inkislinov

TEL. 22-21 **UNION**

Največji zgodovinski film
Marija Stuart
v glavnih vlogah Katarina Hepburn in Friedrich March

Eden izmed obiskovalcev tega filma, ki ga bo dočel zreb bo dobil modern damski klobuk po vzoru Marije Stuart, model Salona Truda. Klobuk je razstavljen v Unionu.
Danes predstava ob 16. uri, obe večerni predstavi odpadeta vsled Krekove proslave.

≡ Predstave ob 16., 19. in 21. uri ≡

V soboto, 9. oktobra: Ob 20.30 (mesto »Sredi dolenskih gorica«). Zalni koncert v spomin smrti Vit. kralja Aleksandra I. Zedinitelja: 1. Orgelski koncert (g. prof. Pavel Rancigaj). Premir: Zalna fuga v c-molu. Premir: Grave v g-molu. Hladnik: Variacija na pesem »K Tebi srca povzdignim«. Ravnik: Dolcisimo. Dolinar: Romanca. Kimovec: Largo v c-molu. 2. Recitacije (g. Jože Zupan) 3. Händel: Arija iz oratorije »Messia« (poje ga. Franja Bernot-Golobova s spremljevanjem Radijskega orkestra). 4. Koncert Radijskega orkestra: Beethoven: Sinfonija št. 5. Zajc: Fantazija iz op. »Zrinjci«. Vidošič: Narodna uvertura.

Vse davčne zavezanice opozarja mestno poglavarstvo v Ljubljani, da pravočasno poravnajo zapadle davčne obroke. Več je razvidno iz razglasa davčne uprave za mesto, ki je nabit na deski mestnega poglavarstva.

Naši bratje za mejami se bore brez ozira na razlike svetovnega nazora, da ohranijo slovenstvu rodno grudo. Pomagajmo jim vsi brez izjeme. Dne 9. in 10. oktobra doprinesite vsak svoj obolus v njihovo korist! Bran-i-bor, Ljubljana.

Vabilo na osmo sejo propagandnega odseka akcijskega odbora za poglobitev ljubljanskega kolodvora, ki bo v četrtek dne 7. oktobra 1937 ob 18 v mestni posvetovalnici.

Ker se bodo obravnavale važne stvari, vas vabimo prosim, da se seje gotovo udeležite. — Dr. Stele Franc, l. r., načelnik.

Esperantsko društvo »Zelena zvezda« otvori danes, 7. t. m. ob 20 na Učiteljsku na Reslovi cesti tečaj esperanta za začetnike! Pridite vsi, ki se zanimajo za mednarodni jezik!

Zveza za tujski promet v Sloveniji, Ljubljana, Tyrseva 1-III. tel. 38-79, naproša vse turistične, trgovske, športne, narodno-obrambne, umetniške, verske in druge ustanove, da javijo takoj termin svoje bodočih prireditev zaradi vpisa v turistični koledar 1937-38. V kolikor bi točen termin še ne bil določen, se naproša samo za naslov prireditve. O vsaki prireditvi bi bilo podati povsem kratek opis.

Opera v mednarodnem jeziku esperanto v radiu. Danes, četrtek 7. oktobra bodo oddajale češkoslovaške radiopostaje Brno, Praga, Moravska Ostrava in Francoska Lyon P. T. T. (463) esperantski prevod opere »Poljub« od B. Smetana. Igral bo radioorkester postaje Brno, peti pa pevci opernega narodnega gledališča Brno. Oddaja bo od 21.30 do 22.35 po srednjeevropskem zimskem času torej po našem času od 22.30 do 23.35. Vse one, ki bi radi poslušali opero »Poljub« v esperantskem jeziku in nimajo radioaparata na razpolago, naj pridejo v Klub esperantistov, Cankarjevo nabr. 7-1, kjer bo radijski aparat na razpolago. Pred poslušanjem opere bodo razna predavanja. Vabljeni vsi.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 7. oktobra: Tarelkinova smrt. Premierski abonma.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 7. okt.: »La Boheme«. Red Četrtek.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 7. oktobra ob 20: »Revizor«. Red B

Gornja Radgona

Proslava smrti dr. Janeza Ev. Kreka. Katoliško prosvetno društvo v Gornji Radgoni proslavi v nedeljo 10. oktobra 20 letnico smrti velikega slovenskega Evangelista dr. Janeza Kreka. — Dopoldne ob pol 10 bo sv. maša v farni cerkvi. Popoldne ob 3 pa bo v posojilnični dvorani predavanje o dr. Janezu Ev. Kreku in njegovem velikem delu za narod. Nato pa nam naši diletantje zaigrajo Hlapca Jerneja. Vabimo k obilni udeležbi.

Z odlokom g. notranjega ministra je vas Mele priključena občini Gor. Radgona in je tako tudi prav. Gospodarsko je kraj vezan na Gornjo Radgono. Vaščane je vest prav prijetno presenetila,

Razne paragrafove zgodbe

Ljubljana, 7. oktobra.

Deževno in hladno vreme je mnoge pohajkovače prisililo, da so se zatekli tja v veliko sodno dvorano, kjer se razpletajo razne kazenske zadeve in tudi zanimive afere. Te dni je bila vedno polna pisane občinstva. Prihajali so tja tudi povsem novi ljudje, ki so se v prvi vrsti zanimali, kakšen je sodni postopek pri obravnavah. Sledili so s prav napetimi ušesi, izbuljenimi očmi in odprtimi usti vsem fazam obravnav. Reporter pa je po strani izvedel za tajnost, da bodo ti »poslušalci« kmalu kandidati za zločno klop, a niso imeli še časti, da bi se predstavili sodnikom malega senata.

Sest let robije

Torkov senat je izrekel stroge sode, saj so pred njega prihajali obtoženci s težkimi in ogabnimi zločini. O ponočnjakih-ubijalcih Vida Bivica smo že poročali. Na vrsto pa so prišli še trije drugi obtoženci. Senat je v torek izrekel proti vsem 6 obtožencem skupno kazen 6 let in 1 mesec robije oziroma strogega zapor. Neka tajna razprava proti gozdnemu delavcu Dacarju, ki je doma tam iz okolice Bleda, je razgalila strahotne podrobnosti o ogabnosti pohotneža. Dacar je dne 2. julija zvekel s ceste v gozd za grmovje nedolžno, 10 letno deklico ter jo na grozen način oskrnil tako, da jo je celo hudo poškodoval. Nekaj dni nato je vplnil v lovsko kočjo kraljice Marije na Mežakliji ter odnesel oskrbniku obleko, čevlje in druge stvari. Pred senatom je Dacar mirno in cinčno priznal oba zločina. Nič ni olepšal. Bil je zaradi obeh zločinov oskrbnik in vloga obsojen na 2 leti in 4 mesece robije.

Pred senat sta naposled prišla tudi 2 vlomil-ska in tatinska tička. France Kostrevec iz Bučne

O boju za desetinko sekunde

Hitrost, ki jo more doseči samo človek brez vsake motorizirane pomoči, nam najbolj dobro kažejo svetovni rekordi na kratkih progah. Toda vedno znova se izprašujemo, kje je končna meja človeških moči, ki jo ne bo mogoče več premostiti. Mnenja o tej meji, ki jo ne bo mogoče prekoračiti, so različna, zlasti na polju takih atletike. Borba za nove desetinke je pa na progi 100 m že skoraj ponehala. Vsi dosedajni poizkusi, poizniti znanjko z 10.3 na 10.2 niso uspeli. Če so pa uspeli, je pri tem pomagal veter. Ali je človek na tej progi dosegel vse, kar je mogel doseči, in ali se bo nekoč še našel kdo, ki bo preletel 100 m v 10.2, je še vedno odprto vprašanje.

Pred petnajstimi leti gotovo nihče ne bi verjel, da bi v lahki atletiki človek lahko dosegel take rezultate, kot jih dosegajo atleti danes. Prav tako je tudi danes. Nemogoče je videti naprej, kakšna bo tablica svetovnih rekordov v letu 1950. Ko je leta 1924 znani angleški tekač in misijonar na olimpijskih igrah v Parizu pretekel 400 m v 47.6 sekundah, so mnogi resno izjavljali svoj dvom, češ da proga ni dolga celih 400 m. Danes, 13 let kasneje, je ta rekord 46.1 in nihče si ne upa trditi, da ta čas ne bi bil realen. Takšna bi bila torej nova preokovanja za bodočnost.

V 90 letih

Posebno poglavje v lahki atletiki tvorijo rekordi na kratkih progah. Zanimivo je pri tem pogledati za 90 let nazaj. Prvi uradni rekord v teku 100 m je bil zabeležen leta 1847 s časom 11.5 Amerikane Lewarda in je veljal skoraj 40 let. Leta 1884 je Amerikanec Potter rabil čas 11.3 sekund. Leta 1900 je šel Amerikanec Carry na 10.8,

Potujoča protiplinska razstava

Da pouči civilno prebivalstvo, kako naj se varuje pred nevarnostmi morebitnih bodočih vojn, je kraljevska banska uprava organizirala potujočo protiplinsko razstavo na železniških vozovih. Razstava je meseca septembra in v prvih dveh tednih meseca potovala po železniških progah Dolenske in Bele Krajine, zdaj bo pa obšla železniške postaje vzhodnega dela dravske banovine.

Vozni red, po katerem bo razstava potovala, je tale:

Progersko: prihod 11. okt. ob 0.50 — odhod 12. okt. ob 5.31
Sp. Lovrenc na Drav. polju: prihod 12. okt. ob 5.52 — odhod 13. okt. ob 5.57.
Ptuj: prihod 13. okt. ob 6.19 — odhod 15. okt. ob 7.48.
Moškanjci: prihod 15. okt. ob 8.09 — odhod 16. okt. ob 8.16.
Ormož: prihod 16. oktobra ob 8.47 — odhod 17. okt. ob 9.16.
Središče: prihod 17. okt. ob 9.38 — odhod 18. okt. ob 9.48.

Podaljšan promet nedeljskih izletniških vlakov

Ljubljana, 7. oktobra.

Na željo potujočega občinstva bo podaljšan prometnih nedeljskih izletniških vlakov in sicer:

1. Na progi Ljubljana gl. kol. — Jesenice — Bistrica Boh. jez. oziroma Rateče — Planica vozi v nedeljo dne 10., 17. in 24. oktobra izletniški vlak, ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 5.10, prihaja na Jesenice ob 7.20, v Bistrico Boh. jezero ob 8.39, oziroma v Rateče — Planico ob 8.39. V obratni smeri vozi omenjene tri nedelje izletniški vlak, z odhodom iz Bistrice Boh. jezero ob 19.11, iz Rateč — Planice ob 19.14, iz Jesenic ob 2.27, prihod v Ljubljano gl. kol. ob 22.12. Zato pa izostane dne 10., 17. in 24. oktobra na progi Jesenice — Rateče — Planica mešani vlak, ki odhaja iz Jesenic ob 6.15 in prihaja v Rateče — Planico ob 8.17.

2. Na progi Ljubljana gl. kol. — Novo mesto vozi samo že v nedeljo dne 10. oktobra izletniški vlak, ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 5.25 in prihaja v Novo mesto ob 7.48. Ta vlak ima v Trebnjem zvezo na St. Janž, odhod iz Trebnjega ob 7.25, prihod v St. Janž ob 8.14. V Kočevje, Straž. Toplice in Karlovac izletniški vlak ne bo imel zveze, ampak samo redni potniški vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 7.50. Ta vlak ima tudi zvezo za St. Janž. V obratni smeri vozi samo novi potniški vlak, z odhodom iz Novega mesta ob 18.15 in ima zvezo iz vseh priključnih prog.

Zato pa izostane dne 10. oktobra na progi Trebnje na Dol — Novo mesto mešani vlak, ki odhaja iz Trebnjega ob 6.47 in prihaja v Novo mesto ob 7.25 ter v obratni smeri mešani vlak, ki odhaja iz Novega mesta ob 8.45 in prihaja v Trebnje ob 9.20.

vasi pri Kočevju in njegov kompanjon Marinko Anton, ki je znan kriminalen tip, sta 2. julija vplnila v kletno stanovanje Kern Marije in ji pobrala 100 din gotovine. Marinko pa se je nato poslužil pri Cilki Jakšetovi ciganskega trika in je kot ribič s kaveljnom potegnil skozi omreženo okno torbico, v kateri je bilo 237 din gotovine.

Cigani so namreč specialisti v tem, da znajo s trnkom ali pa z dolgimi žicami pobirati skozi okna razne predmete po hišah. Tako je storil tudi Marinko. Bila sta obsojena: Marinko na 1 leto in 6 mesecev robije, Kostrevec pa na 6 mesecev strogega zapor.

Trgovskega potnika smola

Neka okoliška trdka za kis je angažirala mladega Ljubljana kot potnika, toda le proti proviziji in brez dnevnice. Ljubljancem Vinko je dobil na razpolago od trdke tudi star avto. V okolici ni bilo kupčij. Odpeljal se je na Gorenjsko na Bled in drugam. Tu je inkasiral neke zneske, nakar je krenil proti Mariboru, kjer je tudi inkasiral manjše vsote. Nastanil pa se je v mariborskem dvoru. Tu je ostal dolžan za hrano in prenočišče 1759 din ter natakari 300 din. Vinko je bil sedaj pred malim senatom obtožen zločina obrtna izvrševane prevare. Vse je sodnikom priznal. Trdka je bila z manipulacijami Vinkovimi oškodovana sicer za 1759 din, zahtevala pa je kot odškodnino nad 6000 din. Državni tožilec dr. Felaher je vztrajal pri obtožbi.

Branilec Vinkov pa je omenil: »Državni tožilec je s kanonom streljal na muho!« Poudarjal je, da gre za čisto priproste slučaje poverbe v smislu § 318 k. z., ne pa za zločin prevare po § 337 k. z. Vinko je bil obsojen na 4 mesece strogega zapor ter v izgubo častnih pravic za 2 leti.

leta 1914 Šved Lindberg na 10.6, leta 1926 Amerikane Paddock 10.4 in končno Williams (Kanada) 10.3. Tudi lista najboljših na progi 200 m je zelo elična: 1. 1845 Eastman (Anglija) 22.5; leta 1886 Wood (Anglija) 21.6; 1. 1900 Wessers (Amerika) 21.2; 1. 1926 Locke (Amerika) 20.6 in končno Jessie Owens, črnc 20.3.

Ob tem izprehodu s športno zgodovino za skoraj 100 let nazaj najprej preseneča dejstvo, da so bili beleženi svetovni rekordi že pred tolikim časom, ko vemo, da so začeli beležiti svetovne rekorde v današnjem smislu šele z ustanovitvijo angleškega prvenstva v l. 1886. Priporočiti pa moramo, da je že tedaj poznala Amerika in Anglija poklicne tekače, ki so drug drugega izizzivali, toda več takih tekem je bilo na dolgih progah, ne pa na kratkih.

Prva dva svetovna rekorderja Seward in Eastman sta bila oba tak poklicna tekača. Seward je bil sploh dober tekač, kajti poročila govore o njem, da je zmogel preteči 120 jardov (109.7 m) v 11.5, toda z letecim startom. Rezultati nam povedo, da so bili torej tudi že pred 100 leti na svetu hitri tekači.

Iz zadnjih borb za desetinko sekunde navajamo nov svetovni rekord Madžara Szaba na dve angleški milj. ki ga je imel dosedaj Finec Höckert z 8:57.4. Szabo ga je v Budimpešti izboljšal na 8:56. Vmesni časi na 1500 m 4:07 in na 3000 metrov 8:22.

Zadnje nedeljo pa je tekel ta odlični Madžar na progi 1500 m krasen čas 3:48.6 kar je osem desetink sekunde slabše od Lovelockovega svetovnega rekorda. Szabov čas pa pomeni evropski rekord.

Dol. Lendava: prihod 18. okt. ob 14.30 — odhod 19. okt. ob 15.03.
Ivanjkevci: prihod 20. okt. ob 7.46 — odhod 21. okt. ob 7.47.
Ljutomer: prihod 21. okt. ob 8.14 — odhod 22. okt. ob 8.19.
Veržej: prihod 22. oktobra ob 8.31 — odhod 23. okt. ob 8.32.
Beltinci: prihod 23. okt. ob 8.45 — odhod 24. okt. ob 8.46.
Murska Sobota: prihod 24. okt. ob 8.56 — odhod 25. okt. ob 4.30.
Gor. Lendava-Mačkovec: prihod 25. okt. ob 5.04 — odhod 26. okt. ob 5.12.
Hodoš: prihod 26. oktobra ob 5.53 — odhod 27. okt. ob 6.10.
Križevci pri Lj.: prihod 27. okt. ob 13.55 — odhod 28. okt. ob 13.55.
Slatina Radenci: prihod 28. okt. ob 14.18 — odhod 29. okt. ob 14.19.
Gornja Radgona: prihod 29. okt. ob 14.28.

Petletnica kluba mariborskih lekarnarjev

Maribor, 5 okt.

Ze pred 15 leti so si mariborski lekarnarji osnovali svoj krožek, ki se je po desetih letih obstoja izpremenil v Klub lekarnarjev v Mariboru ter je zajel teritorij celotne bivše Mariborske oblasti. V klubu so članjevali vsi lekarnarji s tega področja. Klub je imel sedaj svoj V. redni občni zbor, ki se je vršil v lovski sobi hotela Orel ter je potekel v znamenju petletnice s primerno slovesnostjo. Vodil ga je predsednik kluba mr. Ivan Vidmar, k je podal v svojem govoru zanimivo sliko petletnega dela. Klub ni zgolj formalna organizacija lekarnarjev temveč se prav vduo uveljavlja v javnem življenju s svojimi strokovnimi predavanji, s svojim socialnim delom, zlasti pa je važen pomen lekarnarske zadruge, ki se je osnovala v okviru kluba in ki vrši skupno nabavo vseh lekarnarskih predmetov za svoje članke. Klub je izdal tudi strokovno predavanje banov. referenta mr. Damaško o sodelovanju lekarnarjev v obrambi v slučaju plinske vojne, podpiral je bolne stanovske tovariše, zbiral je zdravila za deco v počinjskih kolonijah, dosegel je zopetno uvedbo tedenskega turnusa v nočni službi mesto vsakodnevnega menjavo ter je izposloval v Belgradu, da morejo dati lekarnarji zdravila državnim uradnikom in upokojencem s primernim popustom. Občni zbor se je zaključil z volitvami, pri katerih so bili izvoljeni v novi odbor: Ivan Vidmar za predsednika, Orožen (Ptuj) za podpredsednika, Minarik za tajnika, Maver za blagajnika, za odbornike: Savost, Albanec, Posavec (Ptuj); za namestnike: König, Vavpot, Rems, Trautvetter (Ormož); za preglednika: Devide (Sv. Lenart v Slov. gor.) in Tonič (Marenberg).

Od tu in tam

Sporazum je bil večeraj sklenjen med vsemi deli združene opozicije. Casopisje namreč poroča, da je tudi voditelj staroradikalov Aca Stanojević pristal na vse pripombe in protipredloge dr. Vladka Mačka, kakor jih je bil slednji stavil pred tednom, ko so se pri njem v Zagrebu zglasili odposlanci belgrajskega dela združene opozicije dr. Gavrilović, dr. Vlačić in dr. Lazica Marković. Večeraj sta se namreč vrnili iz Knjaževca Miša Trifunović in Lazica Marković ter sporočila Ljubi Davidoviću in Joci Jovanoviću, da je tudi Aca Stanojević brez sprememb sprejel na znanje spremembe, ki jih je želel dr. Maček. Po povratku iz Knjaževca so se takoj sestali belgrajski šefi in se pomenili o dnevu, v katerem bodo vsi šefi združene opozicije sedli za mizo in slovesno podpisali sporazum. Veselo vest o sprejetem sporazumu so belgrajski odposlanci že večeraj zvečer odnesli v Zagreb. Listi tudi poročajo, da opozicija dela s pospešenim tempom.

Nenehno naraščanje Save prizdeva hrvatskim nižinskim predelom, ki leže ob reki, velike skrbi. V Moslavini se je voda že razlila in spet poplavlja zemljo daleč naokoli. Neprestano deževje v Sloveniji je imelo za posledico dvig Save, še večje množine pa vale v Savo pritoki, kakor Savinja in Krka. Tako se je Sava pri Litiji dvignila za 2.35 m, pri Radečah, nekoliko dalje od izliva Savinje, pa še za meter več. Pri Zagrebu je voda tako narasla, da se že približuje kritični višini 3 metrov in pol. Čim Sava doseže tako višino, je več kot gotovo, da bo poplava prizadela vso Hrvatsko Posavino.

Novo vas bodo Zagrebčani postavili v nekaj letih na grebenu pogorja Velebita v nadmorski višini 1000 m. Nova vas bi se imenovala »Velebit« in bi bila namenjena zlasti slabotnim in okrevanja potrebnim. Kraj v tej višini je bil izbran zaradi tega, ker vlada tamkaj svoje vrste podnebje. Morsko podnebje se meša s celinskim. Vas bo poleg tega obkrožena z vencem lepge gozda. Zagrebčani so že ustanovili posebno društvo, ki bo zbralo potrebni denar za to veliko-potrebno delo. V društvu so advokati, profesorji in drugi inovitejši ljudje. Nova vas bo preskrbljena tudi z dobro pitno vodo.

Novi vozni red »Ekspress« je izšel. Novi vozni red je stopil v veljavo dne 4. oktobra. Kakor običajno prinaša točne podatke o odhodih in prihodih vlakov na 51 progah v naši državi, številnih za nas važnih progah v bližnjem inozemstvu. Nadalje vsebuje vozni red vseh avtobusnih podjetij v Sloveniji, ki je sestavljen na podlagi podatkov kr. banske uprave v Ljubljani. Končno prinaša tudi vozni red paroplovnih družb na našem morju. Cena listi knjižici, kateri je priložena tudi karta prog, je 10 din. Dobi se povsod.

Huda nesreča se je pripetila otrokom, ki so se v Pakracu igrali na vasi. Dečki so našli steklenico od piva in vanjo nasuli nekaj živega apna. Potem so prilili še vode in steklenico dobro zaprli. Hoteli so od daleč gledati, kako eksplodira. Čakali so in čakali, poka pa le ni bilo čuti. Zato je 12-letni Dragutin Rehak stopil k steklenici, da bi videl, zakaj ne počti. Ta hip je pa plin raztrgal vrat steklenice, da je curek živnega apna brizgnil fantiču v obraz in mu poškodoval oči.

Zaradi ene same piščalke so se potolkli pastirji iz zadruge Šoban in iz zadruge Braševci v Peči. Pašnika obeh zadrug sta mejila drug na drugega. Kar stopi med Braševce poglavar zadruge Šoban in jih vpraša, kdo je njegovemu sinu vzel piščalko. Ko se je eden od Braševčev oglašil, je stari Šoban pristopil k njemu in ga oklofutal. Kajak so se Braševci zaradi tega čutili osramočene in priskočili k svojemu bratu. Razvil se je pretep, dokler ni eden od Braševčev stekel v hišo po puško in ustrelil na staro Šobana. Šoban je obelzel na mestu mrtve.

Tihotapce z opijem je prišla belgrajska policija. Na čelu tihotapcev je bil upokojeni državni uradnik Rajko Tucaković, med sodelavci pa je bilo nekaj Rusov in neko špedicijsko podjetje. Družba je imela večje količine opija in ga hotela ob prvi ugodni priliki prehitati na Kitajsko. Načrt so si zamislili tako, da bi opij zaprli v pločevinaste eskatke, ki so običajne za pošiljanje sardin, in tako neopazno presleplili carinske oblasti. Toda špediter je bil še bolj prekanjen. Dejansko je poslal na Kitajsko določeno število skatlic, vendar so bile v njih sardine in ne opij. Dragoceni opij pa je prihranil zase ter ga polagoma košček za koščkom prodajal svojim tajnim odjemalcem. Policija je družbo zasledila šele te dni, ko je prišla nekega prodajalca opija. Aretirani je potem izdal vso družbo.

V šibeniškem zaporu se je poročil 27 let stari Gjoko Kovacevič z Jurko Barčič. Fant je prišel v zapor, ker se je s silo lotil dekleta, v katerega je bil zaljubljen. Ze tri mesece je sedel in čakal sode, dolder ga ni rešilo kazni deklet samo. Dekle je fanta sicer prvo ovadilo, pozneje se je pa premislilo in sklenilo, da bo fanta poročila. Rečeno, storjeno. Ko je večeraj Gjoko moral stopiti pred sodnika, se je pojavila Jurka in izjavila, da je fantu vse odpustila in se z njim sklenila poročiti. Na to izjavo je sodnik razpravo prekinil, nakar sta se Gjoka in Jurka še v ječi poročila.

Gostilničarko zvodnico so prijeli v Bjelovarju. Gizela Paljević je v okolici nabirala mlada dekleta, da jih je v začetku uporabljala za hišne posle. Pozneje pa jih je speljala na drugo pot. Dekleta so si morala s telesom služiti denar in od svojega zaslužka svoji gospodinjici še odrajavati primeren delež. Ko je pa nekaj mladoletnih deklet zbolelo, se je za zavezo začela zanimati policija in gostilničarko prišla. Čim dalje trajala preiskava, tem več grehov te brezvestne zvodnice prihaja na dan.

V Vojvodini sta dve vasi, ki imata svoja naziva po imenih dveh srbskih politikov, ki sta igrala svoje čase velike vloge v radikalni stranki in delno pozneje v prosluli JNS. To sta vasi Uzunovićevo in Ninčičevo. Prva vas je dobila svoje ime v času, ko je bil stari Nikola Uzunović vsemožen diktatorski predsednik in vodja JNS, druga pa še v času, ko je bil dr. Momčilo Ninčić zunanji minister. Te dni pa je večina kmetrov začela akcijo, da bi se vasi preimenovali in z njiju zbrisali spomin na dva upokojena politika.

Mariborski mali harmonikarji potujejo po naši domovini in prirejuje posred koncerte. Med drugim so priredili dva zelo uspešna koncerta v Belgradu. V soboto bodo nastopili v Karlovcu.

Podružnici Slov. dom

v Ljubljani:

Miklošičeva cesta 5

Tyrševa cesta (Poštni dom)

Bridke skušnje finskega delavca, ki je doživel

Raj v Sovjetiji

Finski list »Karjalainen« je pred nekaj meseci objavil zanimiv razgovor, ki ga je imel urednik tega lista z nekim Fince, ki je pred nedavnim pribežal nazaj iz sovjetske Rusije, kamor je bil šel leta 1932 s svojo ženo in otroki, ker se mu je zdelo, da bo zanj kot komunisti tam lepše življenje. Ta Fince se piše Anti Vink. Uredniku omenjenega lista je med drugim povedal o svojih doživljajih in o sovjetskem raju tole:

»V nadi, da bom dobro zaslužil, sem kot brezposelni delavec prestopil finsko mejo 5. avgusta leta 1932. Vzel sem s seboj ženo Ano in svoja dva otroka, triletno Hildo in dvehletnega Silvestra. Tedaj nisem niti malo slutil, tudi nisem mogel slutiti, v kakšno bedo vodim svojo družino. Takoj v začetku smo se morali na žalost prepričati, da smo prišli v deželo, kjer vlada suženstvo in siromaštvo. Ujeli so nas in odpeljali do Petrovskeje in Leningrada. Nazadnje smo bili primorani na prisilno delo na delavskem področju električne postaje Sivervi.

Morali smo stanovati v hladnih, vlažnih in raztrganih delavskih barakah. Bilo nas je

32 v enem stanovanju

Hrana je bila nezgodna, pokvarjeno kislo zelje, kisle kumarice in točno pa tudi nad vse piščol odmerjen kosček kruha. Kave in masla sploh nismo videli. Sem pa tja smo včasih dobili kak zavoček tobaka. Smrt je strahotno opravljala svoj krvniški posel med delavci, posebno pa še med otroki. Jeseni leta 1932 je umrlo 300 otrok, med katerimi je bila tudi moja triletna Hilda. Zboleli so po večini na želodcu. Kako tudi ne bi, ko smo pa jedli neprestano samo kislo zelje in kumarice. V tem kraju je delalo tedaj 4000 Fincev, vseh delavcev, ki so pripadali po večini ruski narodnosti, pa nas je bilo 16.000. Povsod je vladala velika beda. Dobival sem po sedem rubljev mese. Če pomislite, da je pri »svobodnem prometu« stal kilogram surovega masla 30 rubljev, lahko veste, kaj smo jedli. Moj drugi otrok, ubogi Silvesterček, je umrl 1. julija 1933, moja žena pa še istega leta 6. avgusta. Pokopali so ju brez cerkvenega obreda.

Da bi si nabavili primerne obleke vsaj za silo, si nismo mogli niti misliti. Tudi jaz sem bil že tako rahlega zdravia, da sem vsak čas pričakoval, da me bo doletela ista usoda, kakor ženo in otroka. Kadar smo bili Finci sami med seboj, smo vedno govorili o tem,

kako bi pobegnili nazaj domov

na Finsko. Ti poskusi bega so se tudi v resnici stalno ponavljali. Mnogo so jih pri tem polovili

in jih kratkoma obsodili na smrt, ali pa — v najhujšem primeru — poslali v Sibirijo. To se je zgodilo to in to mojim tovarišem v dveh letih mojega bivanja v Siverviju. Med delavci je vladalo povsod največje ogorčenje nad nečloveškim postopanjem, vladala pa je tudi strašna potrlost, kakršno občuti oni, ki je obsojen na smrt 500 oseb, ki so prišle preko finske meje, je zaprosilo konzula za dovoljenje, da se vrnejo nazaj domov, pa je bila vsaka, še tako ponižna prošnja zaman.

Komunistični miljenčki

Dobro se je godilo samo komunističnim strankinim voditeljem in njihovim miljenčkom. Pa se jim tudi še sedaj najbrž nič slabše ne godi. Imajo vsega dovolj, obleke, dobre hrane, prvovrstna stanovanja, svoje delavnice in kavarne, v katere je delavcem prepovedano zahajati. V Rusiji sploh ni nikake demokracije, pač pa samo samovlada poedincev, med katerimi se najbolj odlikujejo oni, ki dosledno niso dostopni za to, kar v nezgodnih razmerah zahtevajo, oziroma prosijo delavci. Kdor je večji nasilnež, bolj je trdno njegovo mesto, v tem večji meri so mu zagotovljena celo odlikovanja.

Vsak, kdor je kdaj okusil dobrote sedanje Sovjetije, ne more drugega reči, kakor da je tam pravi pek. Tam moreš pričakovati le dvoje: glad in smrt. Ničesar drugega ni v sedanji Rusiji dovolj, razen lakote.

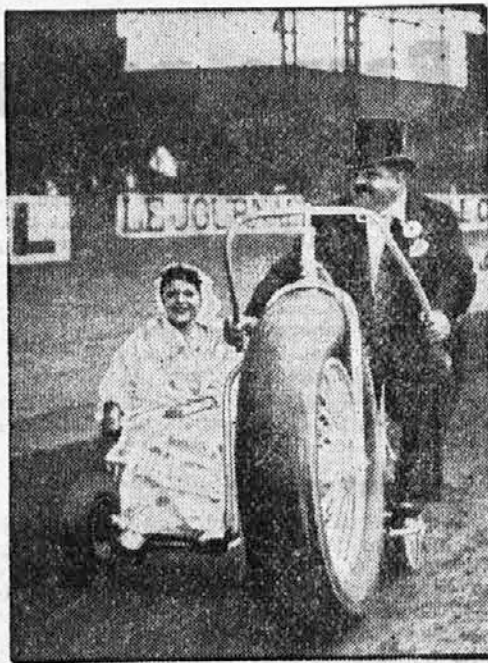
Tam imajo tudi dosti radio-aparatur. Toda nihče ne sme poslušati sporeda inozemskih radiopostaj. Kdor se v tem oziru spozabi, ga čaka v najboljšem primeru pregnanstvo.

S cerkva so odstranili križe. Veliko cerkev v Petrovskem so enostavno spremenili v kavarno in igralnico. V skupnem stanovanju je vsakomur prepovedano, da bi molil, ali pa vsaj napravil križ. Boljševiki še prav posebno pazijo ravno na to. Duhovnikov ni več. Na smrtni postelji zastoj iščejo nesrečni ljudje duhovnikove tolažbe.

Sedaj imam vsega tega pekla dovolj.

„Sit sem te idealne države“

kakor pišejo o njej prijatelji komunističnih nebes. Strašna je resnica, kadar jo kdo ponaredi. Tako je tudi čisto napačno, da bi si sedanjio Rusijo predstavljali takšno, kakor nam jo slikajo sovjetski »evangelisti«. »Svoboda, bratstvo in enakost« so pretvorili v Rusiji, naši sosedni deželi, v »suženstvo, mržnjo do vsega in tiranijo poedinih močev«. Ko sem bil premeščen za delavca Sovhoza v Rataj, ki leži nedaleč od Kontopohja, mi je govoril nek notranji glas: »Vink, sedaj je prilika, da bežiš nazaj na Finsko.« Izbral sem ugodni trenutek in se skril v bližnji gozd, od koder sem

Zabaven prizor s pariške ulice.

se namenil bežati v domovino, ki sem jo zapustil zaradi svoje nepremišljenosti in nerazsodnosti. Ta moja

trnjava pot nazaj v domovino

je bila pot pravih pustolovščin. S seboj sem vzel okoli dva kilograma kruha, to je bilo vse. V jasnih letnih nočeh sem se plazil kot divja zver skozi gozdove ure in ure dolgo, se vzpenjal včasih ob prepadih, plezal na drevesa, da bi se razgledal na okrog, če je vse varno in če bi morda le zagledal kje v bližini kakšno vas ali pa vsaj kak gozdni požar, kakršni so se tam večkrat dogajali. Moja pot na Finsko je trajala sedem dni. Moral sem prehoditi v tem času okoli 200 kilometrov. Nekoč me je prebudi velik medved. Prestrašila sva se oba: medved je pobegnil, čim sem dvignil glavo. Bogue, kaj si je mislil. Ves teden me ni bilo med ljudi. Tri dni me je tresla huda mrzlica. Nekega dne sem od jutra do večera hodil in taval v krogu, tako da sem bil zvečer ravno tam, kakor zjutraj. Prekoračil sem neko večjo reko. Neke noči sem bil prisiljen iti skozi dve vasi. Ves sem trepetal, kdaj me bo kdo ustavil in me naznanil. Če bi se to zgodilo, bi se mi gotovo ne godilo dobro; no, pa saj danes najbrž ne bi bil več med živimi. Vsa moja hrana so bile tedaj, ko sem se potikal po prostranih neznanih gozdovih, jagode, ki sem jih po poti nabiral. Kruh, ki sem ga vzel s seboj, mi je tudi kmalu pošel.

Dne 22. julija sem srečno prišel na finsko mejo. Ko sem stopil na tla svoje domovine, sem vznemirjen vzkliknil, ves srečen in zadovoljen:

„Slava tebi, moja domovina!“

Solze so mi zalile oči in kapale na sveto domačo zemljo, ki sem jo nekoč zapustil s tolikšnim upanjem, da mi bo v tujini življenje lepše. Sedaj pa sem bil srečen, ko se mi je posrečilo pobegniti iz Rusije, ki je bila zame pek. Bil sem vedno ves esstradan, izgubil sem tam svojo drago ženo in nedolžna otročka. Preživel sem dni, ki jih ne bom nikdar več pozabil, dokler bom živ.

Ko sem prišel nazaj domov, je bila moja prva pot v bolnišnico. Dodobra sem se pozdravil in sem se nato napotil v Suarvii. Vsakemu delavcu, ki si bo želel poiskati svojo srečo v sovjetski Rusiji, bom vedno svetoval, naj ostane raje doma na Finsku. Tu je vsaj delavec, četudi je nezaposlen, človek, kakor so drugi ljudje. Celo beraču je tu bolje, kot najboljšemu delavcu v sovjetski Rusiji. Tam dobivajo delavci hrano, ki ni dobra niti za prašiče. Ves čas svojega bivanja v Rusiji nisem niti enkrat jedel kave, masla nisem videl nikoli.

Nikdar več me ne bodo videli v Rusiji, kjer neizprosno nadaljujeta boj največje siromaštvo in umazana strankarska hudobija. Na tem svojem potovanju v Sovjetijo se mi je komunizem zastudil do temeljev. Pa ne samo meni! Isto čutijo še nešteti drugi, ki so bili v istem peklu, odkoder je mogoča rešitev samo z begom ali pa odrešenje prinese smrt.

Če vedo trije, je že preveč

V Varšavi sta živila dvojčka Aleksander in Kazimir, ki sta si bila neverjetno podobna; še starši so ju morali v mladosti na razne načine zaznamovati, da so ju lahko ločili. Delala sta v neki pisarni in zadovoljno živela. Lani pa se je Aleksander zavaroval za 50.000 zlotov za življenje, dočim se je Kazimir oženil in potrošil vse prihranke za novo opravo. Potem pa je nenadoma zbolel in umrl. Aleksander, ki je izrazil bratovi ženi sožalje, je pripomnil, kako je škoda, da se brat ni bil zavaroval. Tudi ženi se je škoda zdelo. Toda kmalu sta našla ugodno rešitev. Mrtvemu Kazimirju sta dala ime Aleksander, pravi Aleksander pa je postal Kazimir z vsemi njegovimi zakonskimi pravicami. Kot mož in žena sta šla za pogrebom, prijavila njegovo smrt pod novim imenom ter prejela 50.000 zlotov zavarovalnine.

Novi Kazimir pa je imel še enega brata Vladislava, ki je prevaro poznal ter zahteval tretjino zavarovalnine zase. Ker mu »zakonca« nista hotela spolniti zahteve, ju je nevoščljivce naznanil ter tako zenačil njuno nagrado s svojo, t. j. z ničlo, češ, če mi nočeta dati svojega deleža, vama bom pa jaz dal »svojega«, tako da ne bo nihče nič imel. — Nato sodna razprava, kazni in spremenitev napisa na nagrobnem spomeniku.

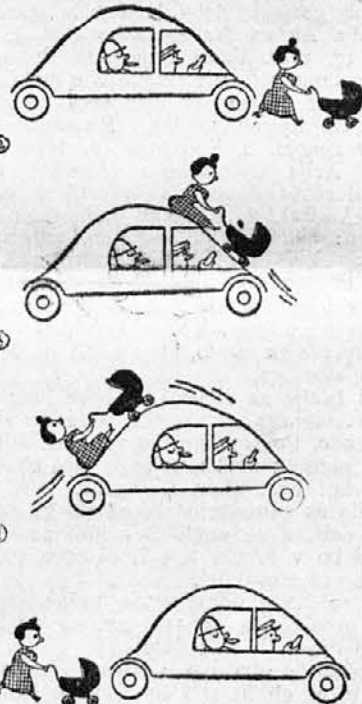
Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana« ki stane mesečno samo deset dinarjev. — Programi Radio Ljubljana

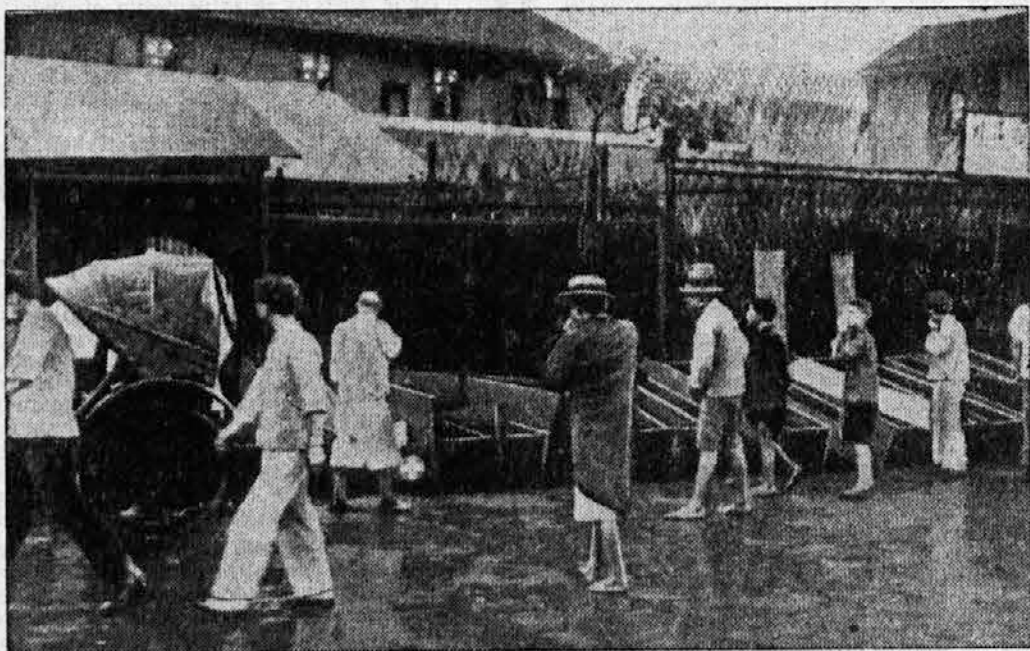
Cetrtek, 7. oktobra: 12.00 Slavlji glasovi (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Koncert Radijskega orkestra — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarčič) — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nacionalna ura: Savez sokola kraljevine Jugoslavije — 19.50 Deset minut zabave — 20.00 I. ura slovenske zborovske glasbe. Sodelujejo: pevski zbor »Sloga«, Radijski orkester in g. Srečko Koporec (uvodna beseda). Dirigent: Heri Svetel — 21.30 30 minut za ples (plošče) — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Flauta solo, izjava g. Filip Bernard: Händel: Sonate št. IV., V., VI.; pri klavirju g. prof. Lipovšek. — Konec ob 23.

Drugi programi

Cetrtek, 7. oktobra. Belgrad: 20.20 Simf. konc. 22.15 Prenos iz restavracije — Zagreb: 20.20 Belgrad 22.30 Plesna glasba — Dunaj: 19.25 Pester koncert — 21. Mozart — 21.50 Antična gl. — 22.30 Plesna gl. — Budimpešta: 20.10 Slušna slika — 21.10 Sonata — 22.15 Rad. ork. — Trst-Milan: 20.40 Pesta gl. — 21. Trubadur, prenos opere — Rim-Bari: 20.40 Pesta gl. — 21 Veseloigra »Tilša« — P.

Najmodernejši avtomobil ali — vsaka prometna nesreča nemogoča.

Krstje s številnimi žrtvami, ki so padle ob priliki zadnjega bombardiranja Šangaja. — Svojci iščejo med mrličmi svoje domače.

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

Ves iz uma od strahu je zdrvel proti vratom, jih odprl, pretekel tistih nekaj korakov do Vickersove sobe in planil k Vickersu čisto brez sape.

Tudi Vickers to noč ni spal. Sprehajal se je po sobi. Ni ga omamila skrivnostnost v tej indijski palači, slovesna gostija, godba in ples. Bil je docela trezen, toda mučile so ga druge skrbi.

Mislil je na diplomatsko nalogo sira Harcourta. Zgodilo se bo tisto, česar se je bal. Do sporazuma ne bo prišlo, a to je pomenilo, da Anglija pretrga prijateljske odnose z obmejnimi plemeni.

Ali angleška vlada slutí, kakšne posledice bi to lahko imelo za nadaljnji razvoj dogodkov v Indiji?

No, Vickers je bil častnik, kateremu je prva dolžnost, da se pokori in da izvršuje dane zapovedi. Kdo ve, morda ima vlada svoje razloge, da ravna tako? Morda je vse to bilo dobro premišljeno?

»Jaz sem samo voditelj te odprave in ni moja stvar, da presojam politična ozadja tega odposlanstva! Jaz sem vojak!« je končal Vickers svoje premišljanje.

Tedaj se je zdrznil, ker je zaslišal nagle korake na hodniku. Ustavil se je sredi sobe, tedaj pa so se odprla vrata. Pred njim je stal Pearson vse blede in izmučen, obupan in prestrašen.

»Za Boga, kaj se vam je pa zgodilo?«

Prvi hip Pearson sploh ni mogel do besede. Treba je bilo nekaj minut, da se je pomiril. Potem je pretrgano pripovedoval svojemu tovarišu, kaj se mu je primerilo.

Vickers se je obotavljal. Ali naj zbudi sira Harcourta in mu poroča o tem čudnem ponočnem dogodku?

Ne, to bi ne imelo smisla. Bolje bo, da uredi to stvar sam. To je bila ena izmed pogostih žalostnih iger, ki so se razvijale na dvorih indijskih knezov: plesalka, ki je vso svojo mladost prebila med zidovi svoje zlate kletke, pogosto začuti željo po drugem življenju, po prostosti in po ljubezni, skuša pobegniti ali pa se na prvi pogled zaljubi v tujca, ki po naključju zabrede v te palače, v katerih vladata sijaj in razkošje ter samopašna oblastnost človeka, ki gospodari nad življenjem in smrtjo svojih podložnikov.

To se je zgodilo tudi to noč. Mala Arjami se je zagledala v Pearsona.

Ali je iskala svobode ali ljubezni? Kdo bi to vedel. Ni dolgo premišljala. Posrečilo se ji je, da se je splazila mimo vajakov, toda eden izmed vohunov, ki z budnim očesom spremljajo korake vseh ljudi v maharadževi palači, je šel za njo in ovadil Surat kanu, kaj se je zgodilo. Sodba je bila nagla in okrutna.

Toda zdaj je bilo treba prepričati kana, da Pearson ni bil prav nič kriv, ker bi sicer ta neljubi dogodek utegnil imeti neprijetne posledice.

Vickers se je zdaj naglo odločil.

Udaril je na gong, ki je visel nad počivalnikom.

Ko je služabnik prišel v sobo, mu je dejal, naj takoj sporoči svojemu gospodu, da želi kapitan Vickers govoriti z njim o zelo važni zadevi.

Začel se je nato pripravljati za sprejem pri kanu, ker je slutil, da je Surat buden in da ga bo sprejel.

Čez nekaj minut se je sluga vrnil s poročilom, da Surat kan pričakuje svojega prijatelja Vickersa...

Vickers je v spremstvu dveh častnikov stopal po praznih

dvoranah, ki so bile razsvetljene s slabo lučjo, ki je prihajala iz malih svetilk na stenah.

Nazadnje je prispel v kanove prostore.

Kan je sedel za pisalnikom, pred njim pa sta stala častnika.

Vickers je na pragu obstal in čakal, da bo kan izpregovoril.

Foto Warner Bros

Vickers je pred vrati obstal